

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เชาว์อารมณ์และการได้รับการเสริมสร้าง
พลังอำนาจในงานจากหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลกับสมรรถนะในบทบาท
ด้านบริหารจัดการของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์

นางสุภาภรณ์ ทองใหญ่

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0558-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, EMOTIONAL QUOTIENT,
JOB EMPOWERMENT BY NURSE DIRECTORS, AND MANAGERIAL ROLE
COMPETENCIES OF HEAD NURSES, REGIONAL HOSPITAL
AND MEDICAL CENTERS

Mrs Supaporn Thongyai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Administration

Faculty of Nursing
Chulalongkorn University

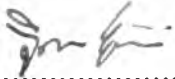
Academic Year 2001

ISBN974-17-0558-1

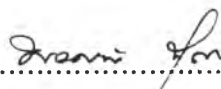
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เขาวน้อารมณ์และการได้รับการ
เสริมสร้างพลังอำนาจในงานจากหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลกับสมรรถนะ
ในบทบาทด้านบริหารจัดการของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์
โดย นางสุภาภรณ์ ทองใหญ่
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ลือบุญวัชชัย

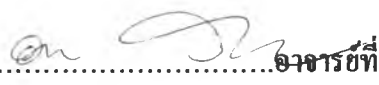

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขออนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พ.ศ.ศ.หญิง ดร. พวงเพ็ญ ชุมพราดอม)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ลือบุญวัชชัย)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเชช สุชีวะ)

สุภาภรณ์ ทองใหญ่ : ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เชาว์อารมณ์และการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานจากหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลกับสมรรถนะในบทบาทด้านบริหารจัดการของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลศูนย์. (RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, EMOTIONAL QUOTIENT, JOB EMPOWERMENT BY NURSE DIRECTORS, AND MANAGERIAL ROLE COMPETENCIES OF HEAD NURSES, REGIONAL HOSPITAL AND MEDICAL CENTERS) อาจารย์ที่ปรึกษา:รศ.ดร.อรพรรณ ลือบุญวิชชัย ,145 หน้า. ISBN 974-17-0558-1.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย เพื่อศึกษาสมรรถนะในบทบาทด้านบริหารจัดการ เชาว์อารมณ์ การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เชาว์อารมณ์ของหัวหน้าหอผู้ป่วย การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานจากหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล กับสมรรถนะในบทบาทด้านบริหารจัดการของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ และศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายสมรรถนะในบทบาทด้านบริหารจัดการของหัวหน้าหอผู้ป่วย กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์ จำนวน 299 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดเชาว์อารมณ์ การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน และสมรรถนะในบทบาทด้านบริหารจัดการ ค่าความเที่ยงของแบบวัดมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค เท่ากับ .90 .83 และ .71 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และสมการถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะในบทบาทด้านบริหารจัดการของหัวหน้าหอผู้ป่วยอยู่ในระดับสูงทั้งโดยรวมและรายด้าน($\bar{x}=4.02$)
2. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะในบทบาทด้านบริหารจัดการของหัวหน้าหอผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานและเชาว์อารมณ์ ($r=.454$ และ $.148$)
- 3 การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานจากหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลและเชาว์อารมณ์สามารถร่วมกันพยากรณ์สมรรถนะในบทบาทด้านบริหารจัดการของหัวหน้าหอผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอธิบายได้ร้อยละ 20.60($R^2=.206$) ดังสมการพยากรณ์ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{\text{compe}} = .450 \cdot \hat{Z}_{\text{emp}} + .140 \cdot \hat{Z}_{\text{eq}}$$

สาขาวิชา.....การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา..... 2544.....

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4277836436 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD: EMOTIONAL QUOTIENT, JOB EMPOWERMENT, MANAGERIAL ROLE COMPETENCIES

SUPAPORN THONGYAI: RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, EMOTIONAL QUOTIENT, JOB EMPOWERMENT BY NURSE DIRECTORS, AND MANAGERIAL ROLE COMPETENCIES OF HEAD NURSES, REGIONAL HOSPITAL AND MEDICAL CENTERS. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. ORAPHUN LUEBOONTHAVATCHAI, Ph.D. , 145 pp. ISBN974-17-0558-1.

The purposes of this descriptive research were to study managerial role competencies, to determine the relationships between emotional quotient, job empowerment by nurse directors and managerial role competencies of head nurses, and to determine the variables that could be able to predict the managerial role competencies of head nurses. Samples consisted of 299 head nurses in regional hospital and medical centers selected by stratified sampling technique. The research instruments were personal factors questionnaire, emotional quotient inventory (Bar-On EQ-I), job empowerment and managerial role competencies questionnaire. These instruments were tested for content validity by experts and Alpha Cronbach reliability coefficient. The internal reliability of the scales were .90, .83, .71, respectively. The data were analyzed by using Pearson's product moment correlation and Stepwise multiple regression analysis.

The major findings were as follows :

1. Managerial role competencies of head nurses in all aspects were at the high level ($\bar{X}=4.02$)
2. There were positively significant relationships between job empowerment with managerial role competencies and emotional quotient of head nurses, at the .05 level ($r = .454$ and $p < .148$)
3. Job empowerment and emotional quotient were significantly predicted managerial role competencies of head nurses at the .05 level. These predictors accounted for 20.60 percent ($R^2=.206$) of the variance

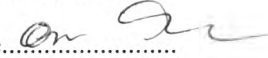
The standardized equation derived from the analysis was :

$$\hat{Z}_{\text{comp}} = .450 \hat{Z}_{\text{emp}} + .140 \hat{Z}_{\text{eq}}$$

Field of study.....Nursing Administration

Academic year.....2001.....

Student's signature.....

Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ลือบุญรัชชัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นตลอดจน แก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่ ให้กำลังใจ สละเวลาแก่ผู้วิจัยได้ก้าวต่อไปข้างหน้าและสัมฤทธิ์ผลดังที่ตั้งใจไว้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา ขอรอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พ.ศ.ศ.หญิง ดร.พวงเพ็ญ ชุมพรไพธม ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และรองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่กรุณาให้ความรู้และประสบการณ์ที่มีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาศึกษา ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 6 ท่าน ที่กรุณาตรวจสอบแก้ไข ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแบบสอบถาม ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลโรงพยาบาลและหัวหน้าหอผู้ป่วยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 14 แห่ง ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งโรงพยาบาลอีก 2 แห่งที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือ ขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้มาศึกษาต่อ และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้ทุนสนับสนุนทำวิจัยบางส่วน

ขอขอบคุณอาจารย์จันทรรักษ์ บุญศิริ และอาจารย์จิรนนท์ ชาติชัยนันทน์ ที่เป็นคู่คิดให้การช่วยเหลือและให้ข้อเสนอแนะต่างๆในการทำวิจัยและขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่าน ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่ดียิ่ง

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวทุกท่านคือนายเทพชัย ทองใหญ่ น.ส.ณัฐา ทองใหญ่ น.ส.ณฎาภาสิริ ทองใหญ่และค.ช.นฤวิชญ์ ทองใหญ่ที่อยู่เบื้องหลังแห่งความสำเร็จของผู้วิจัย ที่ให้ความห่วงใย ช่วยเหลือ สนับสนุนและให้กำลังใจผู้วิจัยได้มีโอกาสก้าวมาถึง ณ จุดนี้

สุภาภรณ์ ทองใหญ่

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	7
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	10
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	11
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
2.1 สมรรถนะในบทบาทด้านบริหารจัดการของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	25
2.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะในบทบาทด้านบริหารจัดการของ หัวหน้าหอผู้ป่วย.....	38
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	66
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	73
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	73
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	76
3.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	80
3.4 การรวบรวมข้อมูล.....	81
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	96
รายการอ้างอิง.....	107

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก.....	116
ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	117
ภาคผนวก ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	119
ภาคผนวก ค. สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	137
ภาคผนวก ง. จดหมายขอความร่วมมือในการวิจัย.....	141
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	145

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์.....	75
2. จำนวนและร้อยละของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งและสถานภาพสมรส.....	86
3. พิสัย ค่าสูงสุด,ต่ำสุดของคะแนนมาตรฐาน EQ-I ของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์จำแนกโดยรวมและรายด้าน.....	88
4. จำนวนและร้อยละของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำแนกตามระดับเชาวน์อารมณ์ คะแนนมาตรฐานEQ-I โดยรวม.....	89
5. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ ในงานจำแนกตามรายด้านและโดยรวม.....	90
6. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของสมรรถนะในบทบาทด้านบริหารจัดการ ของ หัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามรายด้านและ โดยรวม.....	91
7. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ ในงาน เชาวน์อารมณ์กับสมรรถนะในบทบาทด้านบริหารจัดการของหัวหน้าหอผู้ป่วย..	92
8. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ(R) ระหว่างตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสู่สมการถดถอย ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์(R ²) และการทดสอบการมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การ พยากรณ์ที่เพิ่มขึ้น(R ² change) ในการพยากรณ์สมรรถนะในบทบาทด้านบริหารจัดการ ของหัวหน้าหอผู้ป่วยเมื่อใช้วิธีการถดถอยแบบขั้นตอน.....	94
9. ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ(b)และคะแนนมาตรฐาน(Beta) ทดสอบความมีนัยสำคัญของ คะแนนดิบ และแสดงสมการถดถอยพหุคูณที่ใช้พยากรณ์ สมรรถนะในบทบาทด้านบริหารจัดการของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	95